

Bahçe
Karakarga Yayınları'ndan

gazete duvar
kitaP.

SAYI: 94 YIL: 2

Bauman'dan eğitime bakış

4

Neoliberal kapitalist sistemin 'eğitmenliği'

9

Kadıköy'ün cinayet kokan arka sokakları

Gürer Mut

18

Costa Gavras ve politik gerilim sineması

Soner Sert

23

Türk kılığında Alman gazeteci: Burada sana yer yok

Tuğçe Özbiçer

29

Etkinlik-Yeni Çıkanlar-Çok Okunanlar

Sayı: 94 | Ocak 2020

Yayın Sahibi**AND Gazetecilik ve Yayıncılık,****San. ve Tic. A.Ş. adına**

Vedat Zencir

Genel Yayın Yönetmeni

Ali Duran Topuz

İcra Kurulu Başkanı ve**Sorumlu Yazı İşleri Müdürü**

Ömer Araz

Yazı İşleri Müdürü

Cennet Sepetci / Anıl Mert Özsoy

Katkıda BulunanlarAli Bulunmaz, Gürer Mut, Soner Sert,
Tuğçe Özbiçer**Yönetim Yeri:**

Maslak Mahallesi Ahi Evran Cad.

Nazmi Akbacı İş Merkezi 233-234

Sarıyer/İstanbul

Santral (212) 3463601, Faks (212)

3463635

e-mail: info@gazeteduvar.com.tr

Duvar Kitap'ta yayımlanan yazı,
haber ve fotoğrafların her türlü telif
hakkı AND Gazetecilik ve Yayıncılık
Sanayi ve Ticaret A.Ş.'ye aittir. İzin
alınmadan, kaynak gösterilmeden ve
link verilmeden iktibas edilemez.

Merhaba,

Bu sayımızda kapağımıza Zygmunt Bauman'ı taşıdık.

Zygmunt Bauman'ın çağdaş eğitimin krizine odaklandığı, söyleşilerinden oluşan derleme "Eğitim Üzerine" Ayrıntı Yayınları tarafından yayımlandı. Bauman söyleşilerde, küreselleşmeden göçe ve teknolojiye dek pek çok başlık altında, genellemelere başvurmaksızın eğitimi ve çok renkliliğini göz ardı etmediği gençleri anlayıp anlatmaya çalışırken değişen toplumsal yaşamın ancak buralara bakarak kavranabileceğini hatırlatıyor. Ali Bulunmaz yazdı.

Polisiye yazarı Çağatay Yaşmut, yeni kitabı "Benim Canım Ailem"de Kadıköy'ün kriminal hale gelen çehresi içinde, toplumsal sorunlara eğilirken, aile içi ensest olgusunu, çocuk istismarını, kadının toplumsal konumunu ve sıradan insanın güncel sorunlarını ele alıyor. Bir edebiyatçının çağına tanıklık etmesi gerektiğini hatırlatarak... Gürer Mut, Çağatay Yaşmut'la konuştu.

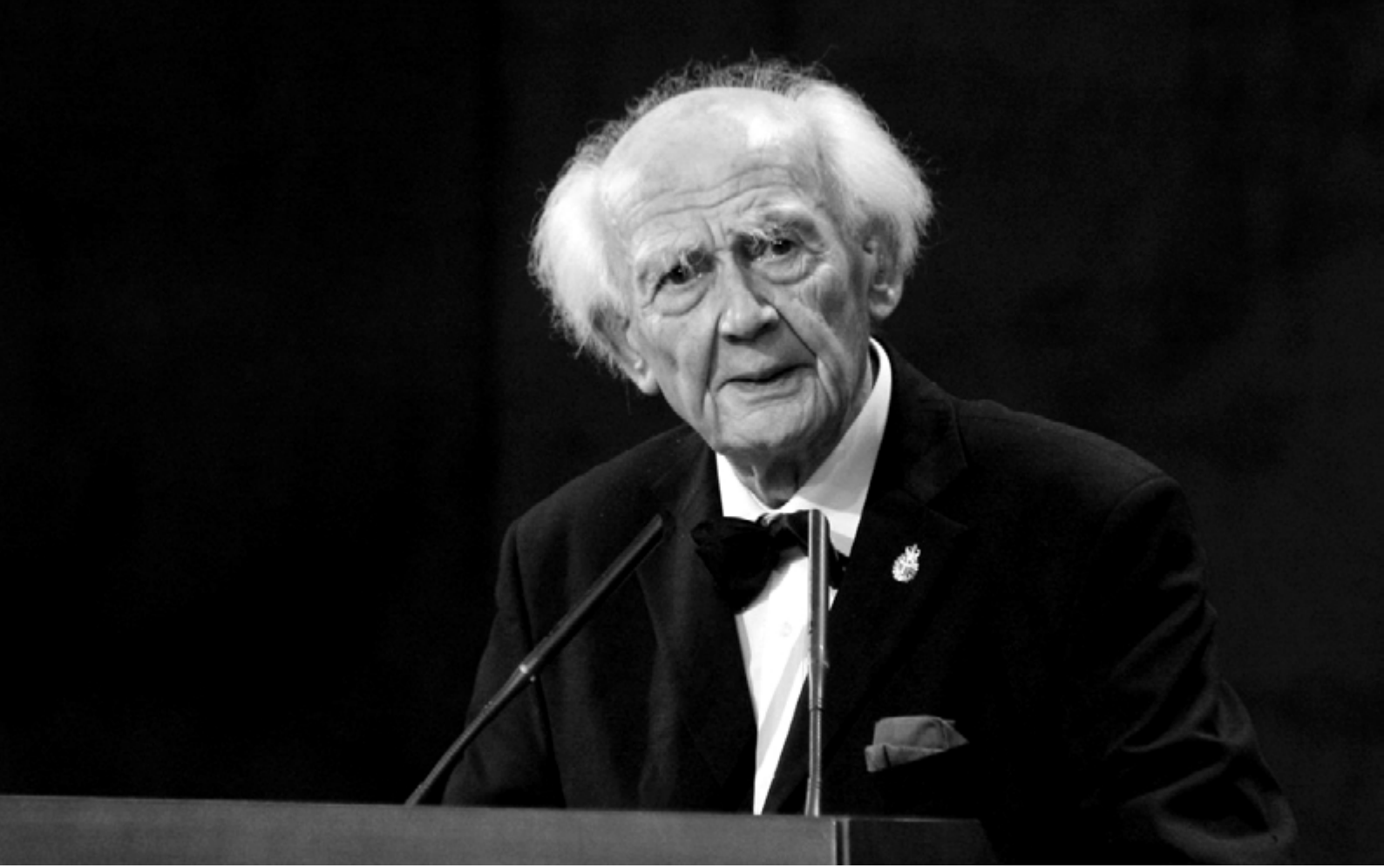
Dr. İpek Elif Atayman'ın "Costa Gavras ve Politik Gerilim Sineması" kitabı Ayrıntı Yayınları tarafından yayımlandı. Atayman, kitapta Gavras sinemasını tüm bağlamlarıyla masaya yatırmaya çalışıyor. Soner Sert yazdı.

1980'lerde Almanya'da Türkiyeli bir temizlik işçisi olmak ne anlama geliyordu? Tuğçe Özbiçer, Türk kılığında Alman gazetecinin hikayesini kaleme aldı.

Marifet iltifata tabidir.

İyi okumalar

Anıl Mert Özsoy

Neoliberal kapitalist sistemin 'eğitmenliği'

Zygmunt Bauman'ın çağdaş eğitimin krizine odaklandığı, söyleşilerinden oluşan derleme "Eğitim Üzerine" Ayrıntı Yayınları tarafından yayımlandı. Bauman söyleşilerde, küreselleşmeden göçe ve teknolojiye dek pek çok başlık altında, genellemelere başvurmaksızın eğitimi ve çok renkliliğini göz ardı etmediği gençleri anlayıp anlatmaya çalışırken değişen toplumsal yaşamın ancak buralara bakarak kavranabileceğini hatırlatıyor.

Ali Bulunmaz

“

Bauman, tıpkı diğer kitaplarında olduğu gibi Eğitim Üzerine’de de konuya geniş bir perspektifle yaklaşıyor: Göç alan, göçmenleri kabul etmekte zorlanan ve giderek yaşlanan Avrupa’nın, kıtaya ayak basan gençler tarafından eğitilip eğitilemeyeceğini ve eski değerlerine; “toplumsal sözleşmeye” dönüp dönemeyeceğini sorguluyor mesela.

Yaşadığı süre içerisinde Zygmunt Bauman’ın el atmadığı mesele kalmamıştı. Nesli hızla tükenen bilgilerden olan ve bilgisini konuştururken çağını yorumlayan düşünür hakkında çok ahkam kesildi fakat kendisi asla bu yola girmedi. Ömrünün son günlerinde bile bir öğrenciyle arasındaki tek farkın yaşı olduğunu söyleyebilecek kadar tevazu sahibiydi. Öğretirken öğrenen ve öğrenirken öğreten Bauman, sosyoloğunu bu yolda hem kullandı hem de kendi ifadesiyle “geliştirdi.”

Zamanının çoğunu araştırmalar yaparak, düşünerek ve fikir üreterek, bunları da söyleşilerle toplumla paylaşarak geçirmişti. Bu söyleşilerde geçmiş-bugün-gelecek çizgisini izliyor, deneyim ve bilgilerini aktarıyordu.

Kafa yordığı konulardan biri olan eğitime dair Riccardo Mazzeo ile yaptığı uzun söyleşi dizisi kitaplaşıp Eğitim Üzerine başlığıyla okurla buluşmuştu. Bauman, eğitim krizine odaklandığı söyleşilerde küreselleşmeden göçe ve teknolojiye dek pek çok başlık altında, genellemelere başvurmaksızın eğitimi ve çok renkliliğini göz ardı etmediği gençleri anlayıp anlatmaya çalışırken değişen toplumsal yaşamın ancak buralara bakarak kavranabileceğini hatırlatmıştı.

AŞIRI BOLLUĞUN HAYALETİ

Bauman, tıpkı diğer kitaplarında olduğu gibi Eğitim Üzerine’de de konuya geniş bir perspektifle yaklaşıyor: Göç alan, göçmenleri kabul etmekte zorlanan ve giderek yaşlanan Avrupa’nın, kıtaya ayak basan gençler tarafından eğitilip eğitilemeyeceğini ve eski değerlerine; “toplumsal sözleş-

meye” dönüp dönemeyeceğini sorguluyor mesela. Aynı şekilde, bir dönemin harcanmasına neden olan sömürgecilik ve asimilasyon hastalığının yeniden nüks edip etmeyeceğini de tartışıyor.

Bu sırada doğal olarak bazı kavramlar araya giriyor: Ömür boyu öğrenme, bilgi, akışkanlık, araçsal akıl, beceri... Bauman'ın bunlara atıf yapma gerekçesi, eğitim-tarih-bugün bağlantısına dayanıyor; olup biteni anlama ve anlamlandırma yetisini kazanıp yorumlamanın önemini vurgulayan yazarın notu dikkatle okunmalı: “Akışkan modern dünyanın sakinlerinin ve onların yaratıp emek verdiği her şeyin üzerinde aşırı bolluğun hayaleti geziniyor. Akışkan modernlik aşırılığın, bolluğun, israfın ve atık boşaltımının olduğu bir medeniyettir (...) Mevcut küresel eğilimler ‘ekonomileri ürünlerle hizmetlerin ortalama ömrünü alabildiğine kısaltarak geçici ve uçucu şeylerle güvencesizliği üretmeye (geçici, esnek ve yarı zamanlı işler)’ itiyor.”

Söz konusu yorumun az ötesinde ise nasıl bir dünyada yaşayacağımızı belirleyecek eğitim seçimi yer alıyor: Ezberci mi, yoksa sınırları kaldırıp zihni açan bir eğitim mi? Bu, aynı zamanda piyasa buyrukları yerine, insanı esas alan hakiki bir kültür devriminin gerçekleşip gerçekleşmeyeceğini gösterecek bir kıstas Bauman'a göre.

DÜZENİN ENGELLEDİKLERİ

Her şeyin süratle değiştiği, “bağların koparılıp süreksizliğin yerleştirildiği akışkan modern kültürde”, hemen herkes gibi kendisine müşteri gözüyle bakılan öğrencinin hızla öğrendiğini aynı hızla unutacağını belirtiyor Bauman. Buna paralel ola-

“

Her şeyin süratle değiştiği, “bağların koparılıp süreksizliğin yerleştirildiği akışkan modern kültürde”, hemen herkes gibi kendisine müşteri gözüyle bakılan öğrencinin hızla öğrendiğini aynı hızla unutacağını belirtiyor Bauman. Buna paralel olarak gençlere belli hayallerin satıldığını ve hemen arkasından, hayatın gerçekleri ağır basınca düş kırıklıkları yaşandığını hatırlatıyor.

“

Eğitimin, kişileri sisteme uyumlu ve hayatın anlamını tüketimde bulmasını sağlamak üzere yetiştirip yetiştirmedigine ilişkin bir tartışma da var metnin satır aralarında. İdeal (her koşulda alışveriş yapabilen) ve kusurlu (alışveriş imkânı kısıtlı olan ya da bunu hayatının merkezine yerleştiremeyen) tüketici arasındaki ayrım çıkıyor karşımıza bu tartışmayla birlikte.

rak gençlere belli hayallerin satıldığını ve hemen arkasından, hayatın gerçekleri ağır basınca düş kırıklıkları yaşandığını hatırlatıyor. Başka bir deyişle “yaşamı iyileştiren evrensel eğitimle fırsatları artırma vaadinin yitip gittiğini söylüyor.”

Bauman, eğitim de dâhil olmak üzere sistemin her şeyi kendisine göre şekillendirdiğini anlatırken vaatlerle gerçekler arasındaki makası açan bir başka hakikati hatırlatıyor: “Düzen çoğunluğa göre biçimlenir. Dolayısıyla görece az sayıda olup çoğunluğa itaat etmek istemeyen azınlıkları ‘kenar sapmalar’ şeklinde değersizleştirmek kolaydır. Bu sayede onları bulmak, tespit etmek, etkisiz hâle getirmek ve boyun eğdirmek de kolaydır. ‘Anormalliğin kenarı’nı seçmek, damgalamak ve ayıklamak, düzen inşasına eşlik eden zorunlu bir unsurdur ve düzenin devamlılığı için kaçınılmaz bir maliyettir.”

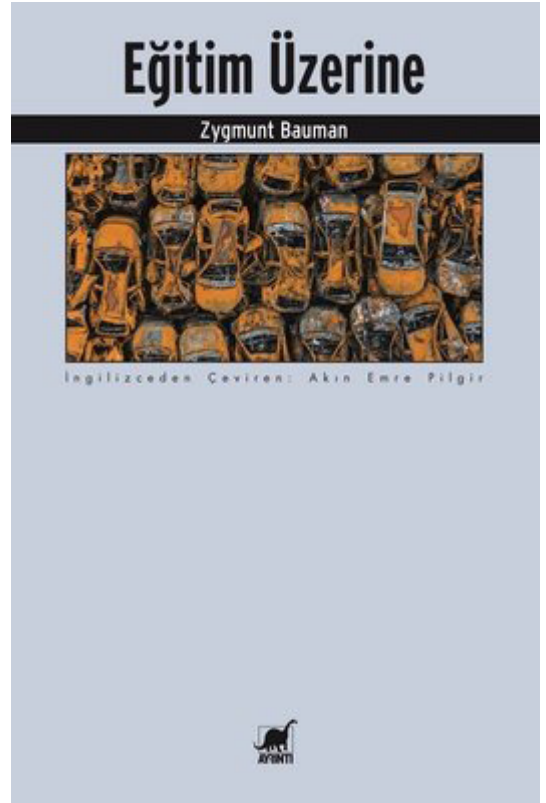
Bauman’ın bahsettiği düzenin, “anormal” diye yaftalananların ve “diskalifiye edilip” yukarıdakilerin hayat şartlarına yaklaşmasına izin verilmeyenlerin çocuklarını, emek piyasasının koyduğu standartlara erişim bağlamında birer “engelliye” dönüştürdüğünü de unutmamak lazım.

BİR KREDİ KARTI YETER!

Eğitimin, kişileri sisteme uyumlu ve hayatın anlamını tüketimde bulmasını sağlamak üzere yetiştirip yetiştirmedigine ilişkin bir tartışma da var metnin satır aralarında. İdeal (her koşulda alışveriş yapabilen) ve kusurlu (alışveriş imkânı kısıtlı olan ya da bunu hayatının merkezine yerleştiremeyen) tüketici arasındaki ayrım çıkıyor karşımıza bu tartışmayla birlikte.

Eğitim kavramını okulla sınırlamayan Bauman, sistemin öğretmenliğini tüketim bağlamına oturtarak bir örnekle açıklamış: “Zevk, konfor, rahatlık ve zahmetin ortadan kalkması, ânında tatmin olma, hayallerin gerçekleşmesi ve ağır gerçeklerin birer düş (veya hayali birer siluet ve fantezi) olarak kenara atılması... Bunlar açgözlülüğün ittiği ve alışverişle işleyen bir ekonominin vaatleri, iddiaları ve stratejileridir. Dost edinmek ve kaybetmek, her şeye uyarlanmış bir stratejinin unsurlarından sadece birisidir. Doğru bir şekilde, bunu en son vadin yanına koyuyorsunuz. Bu sefer çocukken (tabii yine bakkalarda) bulabildiğimiz o tatlı anıların talebini yaratıyorlar. Artık bin bir zahmetle ‘kayıp zamanları aramak’ yok. Hatta aslında artık kayıp zaman da yok. Onları diriltmek ve geri kazanmak için Proust gibi bir dehaya da artık ihtiyaç yok. Bir kredi kartı yeter, teşekkür ederiz!”

Eğitimin sadece sözlük anlamına takılıp kalmadan hayli geniş bir alanda hareket eden Bauman, neoliberal kapitalist sistemin insanları nasıl “eğittiğini” ve buna direnç gösterenlerin bir çırpıda nasıl marjinal ya da “anormal” diye etiketlendiğini anlatıyor. Uzun lafın kısası düşünür, küresel-evrensel, yerel-neoliberal kapitalizm gerilimi bağlamında eğitim konusuna yoğunlaşıyor.

Eğitim Üzerine, Zygmunt Bauman,
Çevirmen: Akın Emre Pilgir, 144 syf.,
Ayrıntı Yayınları, 2020.

Kadıköy'ün cinayet kokan arka sokakları

Polisiye yazarı Çağatay Yaşmut, yeni kitabı "Benim Canım Ailem"de Kadıköy'ün kriminal hale gelen çehresi içinde, toplumsal sorunlara eğilirken, aile içi ensest olgusunu, çocuk istismarını, kadının toplumsal konumunu ve sıradan insanın güncel sorunlarını ele alıyor. Bir edebiyatçının çağına tanıklık etmesi gerektiğini hatırlatarak...

Gürer Mut

Polisiye edebiyat sadece katil ile maktul arasında gidip gelen, kurmaca olaylarla okurun zihnini meşgul eden veya yarattığı çözümlerle olayları aydınlatan bir tür olmanın yanı sıra, hayatın yalın gerçekleriyle güçlü bağları bulunan bir edebiyat türü. Çağatay Yaşmut, Benim Canım Ailem’de, kentin sokaklarını adımlarken, toplumsal olayları, bunalımı ve yıkımı gözlemleyerek bir hikaye yaratıyor. Türkiye’deki sosyal sorunlara eğilirken, ekonomik bunalımı, kadının toplumsal konumunu, aile içi ensest olgusunu, sıradan insanın gündelik dertlerini es geçmiyor. Hikayenin merkezine koyuyor. Bu anlamıyla sosyal dokuda yaşanan tahribatın sarsıcılığına da ayna tutan Benim Canım Ailem üzerine polisiye yazarı Çağatay Yaşmut ile konuştuk.

Benim Canım Ailem, töre cinayetlerini, aile içi ensest ilişkileri, kadının toplumsal konumunu işlerken, ortaya adeta kötülük toplumundan karelerin çıkıyor. Hikayeyi oluştururken sizi en çok etkileyen neydi? Ayrıca kitabın hazırlık sürecinden biraz bahsedermisiniz?

Ben bu hikayeyi yazarken zorlandım. Çünkü çok duygulandım. Ensest konusu benim zayıf noktam. Biliyorsunuz, bu vakaların büyük çoğunluğu kamuoyuna yansımıyor. Bu tip vakalar aile içinde kalıyor. Bunlarla ilgili araştırmalar, okumalar yapıyorum ve bunun eğitimsizlikle açıklanabilecek bir şey olmadığını görüyorum. Bu sorunu dile getirmek istedim. İntikam hikayesine dönüştürdüm. Bir taraftan da karakterin içinde bulunduğu duruma üzüldüm, böyle bir karakter yaratmak istemezdim ama toplumun gerçeği bu ve ben bunu yazmak zorundaydım.

Ensest’ten sonra beni en çok etkileyen konu can sıkıntısının yarattığı boşluk hissiydi. Bunu oluş-

“

Ben bu hikayeyi yazarken zorlandım. Çünkü çok duygulandım. Ensest konusu benim zayıf noktam. Biliyorsunuz, bu vakaların büyük çoğunluğu kamuoyuna yansımıyor. Bu tip vakalar aile içinde kalıyor. Bunlarla ilgili araştırmalar, okumalar yapıyorum ve bunun eğitimsizlikle açıklanabilecek bir şey olmadığını görüyorum.

“

Evet, problemlerle her taraftan kuşatılmış haldeyiz. Ekonomik bunalım, işsizlik, çarpık aile ilişkileri... Feraha kavuşacağınız, nefes alabileceğiniz bir atmosfer yok. Bu coğrafyanın kaderi bu! Şurası bir gerçek ki, özgürlüğü kısıtlanan her toplumda problemler uçar ortaya çıkıyor. Yasaklarla çevrelenen bir birey profili var Türkiye’de.

tururken aslında başımdan geçenleri anlattım. Kitabın üçüncü hikayesi, 2001 ekonomik krizinde, işten çıkartılan bir adamın hikayesi. Hikayeyi yazarken geçmişe döndüm adeta, kötü oldum. Tabii ki, ben bu sahneleri anlatırken biraz drama ya kaçtım. ‘Yabancılar’ hikayesi ise daha çok kurgusal bir anlatı. Alfred Hitchcock’un 1951 yapımı Strangers on a Train (Trendeki Yabancılar) filmine bir gönderme.

‘TÜRKİYE’DE YASAKLARLA ÇEVRELENEN BİR BİREY PROFİLİ VAR’

Ülkenin politik atmosferi, yaşanan ekonomik bunalım ve toplumsal hayatta yaşanan kültürel yozlaşma bir polisiye yazarını nasıl etkiliyor?

Ben bunlardan besleniyorum. Bu ülkede her şeyin içindeyim ve bazı şeyleri bir yazar olarak mesele haline getiriyorum. Evet, problemlerle her taraftan kuşatılmış haldeyiz. Ekonomik bunalım, işsizlik, çarpık aile ilişkileri... Feraha kavuşacağınız, nefes alabileceğiniz bir atmosfer yok. Bu coğrafyanın kaderi bu! Şurası bir gerçek ki, özgürlüğü kısıtlanan her toplumda problemler uçar ortaya çıkıyor. Yasaklarla çevrelenen bir birey profili var Türkiye’de. Düşüncelerini açıklamaya korkan, duygusal veya bireysel ilişkilerini rahatça yaşayamayan bir toplumda tehlike çanları çalar. Hiç kuşkusuz, ben bir polisiye yazarı olarak bu travma halinden besleniyorum. Çünkü anlatacak çok şey buluyorum. Bu kitabımda ensesti konu aldım. Bir sonraki kitabımda işçi cinayetlerini anlatmayı düşünüyorum. Her gün ortalama 150-200 işçinin öldüğü ciddi bir sorun var bu ülkede.

Bizi Avrupa polislerinden ayıran en temel özellik, sıradan cinayetler örneklerinin ötesinde, politik cinayetlerin yoğun yaşanması. İşçi cinayetleri, kadın cinayetleri, çocuğa yönelik istismar... Türkiyeli bir yazarın sıradan aşk cinayetlerini resmetmesinin ötesinde, besleneceği kaynak çok fazla. Elbette, böyle bir atmosferde Türkiye polisiye edebiyatından, Kuzey Avrupa polisine benzer ürünler çıkmaz; çıkmamalı. Meselelerin can damarında yaşıyoruz. Böyle bir toplumda herkes elinden geldiğince çağına tanıklık etsin. Toplumsal polisier yazılsın.

‘BENİM HİKAYELERİN SIRADAN İNSANLARIN HİKAYELERİ’

Kadıköylü başkomiser Galip, gündelik dertleri olan bir karakter. Aradan geçen yılların ardından karakterde değişiklikler meydana geldi mi? Biraz Galip karakterini konuşalım...

Galip, sıradan cinayetlerin, sıradan polisi... Çünkü benim hikayelerim, sıradan insanların hikayeleri. Ben yaşadığım sokakları yazmak istiyorum. Yaşadığım sokaklarda adi suçlardan başka suçlar yaşanmıyor ve ben bu suçların peşindeki sıradan bir polisi resmediyorum.

Galip karakteri ilk Beyoğlu Çıkmazı kitabımda ortaya çıktı. O zamanlar daha maço, sert bir adamdı. Zaman geçtikçe biz bu adamın aslında o kadar da maço olmadığını, duygusal bir adam olduğunu gördük. Galip değişti. Kadınlara, hayata, olan bitenlere verdiği tepkileri değiştiriyor. Yumuşuyor, yaşıyor Galip... Yalnızlığın getirmiş olduğu bunalım, bıkkınlık var. Oya hayatına yeni girdi. Ama problemleri bir kadın Oya. Biz bu problemleri hallerini yeni çıkacak romanda daha çok görece-

“

Galip, sıradan cinayetlerin, sıradan polisi... Çünkü benim hikayelerim, sıradan insanların hikayeleri. Ben yaşadığım sokakları yazmak istiyorum. Yaşadığım sokaklarda adi suçlardan başka suçlar yaşanmıyor ve ben bu suçların peşindeki sıradan bir polisi resmediyorum.

“

Eskiden bütün adli vakalar Beyoğlu, Tarlabaşı, Dolapdere’de olur, Kadıköy’ün de sakin bir muhit olduğunu bilirdik. Herkes eğlenmek için Taksim’e gider, sonra da تنها, sakin Kadıköy’e dönerdi. Artık tablo değişti. Kadıköy hafta sonları 2 milyon insanın dolaştığı bir yer haline geldi. Doğal olarak buranın kriminal atmosferi de değişti, Kadıköy artık kriminal bir yer. Burada ciddi ciddi büyük suçlar, cinayetler işleniyor.

ğiz. Oya bipolar ve Galip onu yalnız bırakmıyor, hayatından çıkartmıyor. Eski Galip öyle değildi. Kadınlara bedensel merakı olan bir adamdı. Artık kadın ruhunda bir şeyler arıyor, yakınlık buluyor. Yeni kitapta Oya ciddi bir depresyon geçirecek. Galip’i de çok yoracak. Okuyucu da Galip’in burada ciddi bir testten geçtiğine tanık olacak.

‘KADIKÖY ARTIK KRİMİNAL BİR YER’

Kentin kültürel çeşitliliği de yazarı besliyor hiç şüphesiz. Çevresi cinayetlerle çevrilen bir Kadıköy tablosu çiziyorsunuz. Kadıköy sizi nasıl etkiliyor?

Ben doğma büyüme Kadıköylü’yüm ve bildiğim yeri derinlemesine yansıtabiliyorum. Bir taraftan da Kadıköy artık o eski Kadıköy değil. Eskiden bütün adli vakalar Beyoğlu, Tarlabaşı, Dolapdere’de olur, Kadıköy’ün de sakin bir muhit olduğunu bilirdik. Herkes eğlenmek için Taksim’e gider, sonra da تنها, sakin Kadıköy’e dönerdi. Artık tablo değişti. Kadıköy hafta sonları 2 milyon insanın dolaştığı bir yer haline geldi. Doğal olarak buranın kriminal atmosferi de değişti, Kadıköy artık kriminal bir yer. Burada ciddi ciddi büyük suçlar, cinayetler işleniyor. Bir dönem Beyoğlu’nun cinayet kokan arka sokakları gibi bugün Kadıköy’ün arka sokakları da cinayet kokuyor.

‘KADIN CİNAYETÇİ YARATMAK ÇOK ZOR’

Yabancılar hikayesinde, Galip ve Serdar kadar, Oya’nın da cinayetin

çözülmesinde büyük rol oynadığını görüyoruz. Kadın katillerin fazla olduğu, fakat kadın dedektiflerin pek de yaygın olmadığı bir alan polisiye edebiyat. Buna duruma dair neler düşünüyorsunuz? İlerleyen çalışmalarda bu tabloyu değiştirmeyi düşünür müydünüz?

Evet, kadın karakterler az da olsa var. Ama bir kadının dedektifi biçimlendirmek bambaşka bir meziyet. İtiraf edeyim ki, ben kadın bir cinayetçi yaratmam. Kadın bir cinayetçi yaratmak gerçekten çok zor. Bir de, Galip karakteriyle o kadar özdeşleştim ki, artık karakterimi yaratırken düşünmüyorum. Bir yazar için de en güzel şey budur. Benim artık karakterim hazır. Ayrıca kadınlar gerçekten çok katmanlı, ayrıntılı düşünüyor meseleleri, ben bu kadar ayrıntılı düşünemem. Benim çizdiğim Galip karakteri çok düz bir karakter.

Şüphesiz Oya karakteri cinayeti çözecek olsaydı, Galip'ten çok daha hızlı çözebilirdi. Ne kadar manik depresif de olsa, kültürel birikimi, sezgileri ile sonuca ulaşabilirdi. Oya boş bir karakter değil, akıllı bir kadın. Onu da işin içine katmak istedim. Özellikle bir sonraki kitapta ona daha geniş bir yer vereceğim.

'POLİSİYENİN İÇİNDE GÜNCEL, TOPLUMSAL SORUNLAR VAR'

Bizde polisiye edebiyat basit bir anlatı, gündelik/geçici bir metin olarak görülüyordu. Ama polisiye edebiyatın özel olarak kente, toplumsal dokuya dair önemli notlar düştüğü de ortada. Sizce polisiye edebiyata dair önyargılar değişti mi? Polisiye edebiyatın geldiği yeri nasıl değerlendiriyorsun?

Eskiden üvey evlattı polisiye, eleştirmenler de polisiyeyi üvey evlat olarak görüyordu. Polisiye ya-

“

Şüphesiz Oya karakteri cinayeti çözecek olsaydı, Galip'ten çok daha hızlı çözebilirdi. Ne kadar manik depresif de olsa, kültürel birikimi, sezgileri ile sonuca ulaşabilirdi. Oya boş bir karakter değil, akıllı bir kadın. Onu da işin içine katmak istedim. Özellikle bir sonraki kitapta ona daha geniş bir yer vereceğim.

zarları da bu alanı rahatlıkla sahiplenmiyordu. Büyük edebiyatçılarımız isimlerini gizleyerek eserler verdiler. Belki de, bu alanda ürün vermeye utanıyorlardı. Peyami Safa bir taraftan Fatih Harbiye, Dokuzuncu Hariciye Koğuşu gibi büyük eserler hazırlarken, bir tarafta da Cingöz Recai gibi bir eseri yazınca utandı diye düşünüyorum.

Fakat 1990'dan sonra işler değişti. Celil Oker, Ahmet Ümit ve Osman Aysu gibi isimler çıkmaya başladı. Bu dönemde bir çok polisiye yazarı göğsünü gere gere ben polisiye yazarıyım dedi. Bugün Polisiye Yazarlar Derneği'nin (POYABİR) bütün yazarlarına sorun, hepsi göğsünü gere gere "Ben polisyeciyim" der. Artık polisiye ürün üretmekten büyük zevk alan ve bununla övünen büyük bir toplam var.

Peki, polisiye edebiyat hak ettiği yere geldi mi? Bence hak ettiği yere geliyor. Çünkü bugün dünyada milyonlarca insan polisiye okuyor ve binlerce polisiye roman yazılıyor. Dizilere, sinema filmlerine uyarlanan romanların da dörtte üçü polisiye. Popüler kültür müdür? Evet popüler kültür ürünüdür. Kimse polisyeye yüksek edebiyat ürünü demez. Polisiye ürün verenler olarak bundan da rahatsızlık duymuyoruz. Polisiyenin içinde de güncel, toplumsal sorunlar var. Tarihe not düşerken ille de insan psikolojisini, yazgısını, anlatacaksınız diye bir zorunluluk yok.

Eskiden polisiye edebiyat toplumsal meselelerden soyutlanmıştı. Bir kaçış edebiyatı veya vakit geçirmek için göz atılan metinlerden oluşuyordu. Bugün polisiye yazarlarının meseleleri var. Polisiye edebiyat, özellikle kara romandan son-

“

Peki, polisiye edebiyat hak ettiği yere geldi mi? Bence hak ettiği yere geliyor. Çünkü bugün dünyada milyonlarca insan polisiye okuyor ve binlerce polisiye roman yazılıyor. Dizilere, sinema filmlerine uyarlanan romanların da dörtte üçü polisiye. Popüler kültür müdür? Evet popüler kültür ürünüdür. Kimse polisyeye yüksek edebiyat ürünü demez. Polisiye ürün verenler olarak bundan da rahatsızlık duymuyoruz.

Polisiye edebiyatı takip eden toplama baktığın zaman, popülerliğin bir anlamının olmadığını görüyoruz. Ama genel olarak bir okur kitlesine ulaşayım diyorsanız, şüphesiz orada iş sizde bitmiyor. Bir yazar olarak ne yapabilirsiniz ki? Yazarın görevi, iyi bir eser vermek ve üretiminin arkasında durmaktır.

ra toplumla iç içe. Toplumdan yalıtılmış bir insan profili yok artık. Bu da çok okunmasını sağlıyor.

Türkiye'nin polisiye için zengin bir atmosferi var dedik; peki Türkiye polisiye edebiyat alanında özgün bir yer edinebilir mi?

Hiç kuşkusuz özgün bir yer edinecek. Fakat şu an o seviyeye çıkamadık. Bu belki tanınmışlıkla, çevirilerle gerçekleşebilir. Ama maalesef ürettiğimiz ürünler yabancı dillere çevrilmediğinden, yeterince tanınmıyoruz. Burada yazarlardan çok ajanslara, yayınevlerine büyük iş düşüyor.

Medyanın içinde bulunduğu durum, yayımlanan ürünlerin uluslararası boyutta tanıtılmamasında etkili. Örneğin The New York Times, Washington Post, The Guardian, Huffington Post ve The New Yorker gibi büyük yayınların kitap listelerini her ülkenin yayıncısı göz önünde bulunduruyor. Bizde uluslararası bir yayının bulunmuyor oluşu ve bu coğrafyanın ürettiği metinlerin gerektiği gibi tanıtılmamasını da bir sorun olarak görmemiz gerekir.

'POPÜLERLİK YAZARI ZEHİRLER, KÖRELTİR!'

Avrupa'da oturmuş bir polisiye edebiyat kültürü olduğunu biliyoruz. Bizde ise polisiye edebiyat denince akla PR çalışmaları akla geliyor. Sizce bizde popülerlik, edebiyatın bir adım önüne mi geçti?

Polisiye edebiyatı takip eden toplama baktığın zaman, popülerliğin bir anlamının olmadığını görüyoruz. Ama genel olarak bir okur kitlesine ulaşayım diyorsanız, şüphesiz orada iş sizde bit-

miyor. Bir yazar olarak ne yapabilirsiniz ki? Yazarın görevi, iyi bir eser vermek ve üretiminin arkasında durmaktır. Bir yazarın kötü eser verme lüksü yok! Bunun dışında başka bir şey yapamaz. Burada yayın evlerinin bütün yazarları hakkında tanıtması gerekiyor.

Popülerlik sadece polisiye yazarlarının değil, bütün yazarların önünü kesen bir şey... Bugün kitapevlerine gidin edebiyat raflarına bakın bir sürü adını duymadığınız isimle karşılaşacaksınız. Böyle giderse üç-beş tane kafa yazarın her zaman arkasında kalmaya mahkumuz.

Dediğim gibi popülerlik her zaman iyi bir şey değil. Edebiyatçıyı bir süre sonra zehirlemeye başlıyor, köreltiyor. Dan Brown böyle bir örnek mesela. Da Vinci'nin Şifresi'ni yazdığında bu kadar popüler değildi; sonraki çalışmaları giderek düşüşe geçmeye başladı. Seri üretime geçmeye başladığında nitelik de düşmeye başlar. Burada okura da iş düşüyor. Kendisine dayatılanı iyi değerlendirmeli ve gerekiyorsa almamalı.

Önümüzdeki dönem için kitap çalışması var mı? Başkomiser Galip cinayetlerin peşine düşmeye devam edecek mi?

Felsefe Cinayetleri'ni yazıyorum şu anda. Bu kitaptan sonra bir öykü projesi var kafamda. Ama şu an için nedir, nasıl olacak ben de bunun üzerine düşünüyorum. Kendimce bir rutini yakalamaya çalışıyorum; bir öykü, bir roman şeklinde gideceğim... Öykü de, Felsefe Cinayetleri'ni yazarken şekillenecek.

Benim Canım Ailem, Çağatay Yaşmut, Oğlak Yayınları, 243 syf., 2019.

Costa Gavras ve politik gerilim sineması

Dr. İpek Elif Atayman'ın "Costa Gavras ve Politik Gerilim Sineması" kitabı Ayrıntı Yayınları tarafından yayımlandı. Atayman, kitapta Gavras sinemasını tüm bağlarıyla masaya yatırmaya çalışıyor.

Soner Sert

“

II. Dünya Savaşı sonrası harap olmuş Avrupa'nın mağlup İtalyası'nda yeni gerçekçilik akımının ortaya çıkması rastlantısal değildir. Sinema, toplumsal olay ve olguların içinden çıkar, etkilenir ve bir söz söyleme mecrası olarak belirir. Nasıl ki meydanda, mecliste ya da dağlarda yaşama dair “iki çift laf ediliyorsa”, perde de bir söz alanıdır ve sinemacılar bu haklarından imtina etmez.

60'lar, dünya için değişim, dönüşüm ve devrim yıllarıdır. Bir ortamın, ufak ufak yanan ateşlerin bir araya gelmesiyle tamamen aydınlanması gibi, yerküre de birbirinden bağımsız coğrafyalarda yaniveren özgürlük meşalelerinden ötürü apaklanır. Che Guevara yüreğini Bolivya Dağları'na asar, Amerika'da çiçek çocuklar ortaya çıkar, Paris'te 68 Mayıs'ında başlayan isyan, tüm Avrupa'yı çepeçevre sarıverir. Vietnam'da ABD emperyalizmi nallanıp yollanırken, Latin Amerika'nın hemen her ülkesinde cesur yürekli asi gençler peyda olur. Bu on yıl, yeni umutlara, başka bir dünyaya gebe dir. Fakat o tarihlerde değişen, sadece siyaset de ğildir.

Sinema, varoluşu itibariyle siyasetle ilgilidir. Gerek içeriği, gerek koşullanışı ve biçimi, gerekse de üretim koşulları siyasetle paralel ilerler. Ekim Devrimi ile birlikte toplumcu gerçekçi sinemanın, II. Dünya Savaşı sonrası harap olmuş Avrupa'nın mağlup İtalyası'nda yeni gerçekçilik akımının or- taya çıkması rastlantısal değildir. Sinema, toplum- sal olay ve olguların içinden çıkar, etkilenir ve bir söz söyleme mecrası olarak belirir. Nasıl ki mey- danda, mecliste ya da dağlarda yaşama dair “iki çift laf ediliyorsa”, perde de bir söz alanıdır ve si- nemacılar bu haklarından imtina etmez.

POLİTİK SİNEMA

Özellikle 60'lı yıllara, politik filmler damgasını vurur: Godard peş peşe filmler çeker. Elio Petri, Carlos Saura gibi yönetmenler bu dönemlerde üretim yapar ve hayata dair özellikle politik bağ- lamda söz söyler. Sadece Avrupa değil, Latin Ame- rika'da da “kameralar kayıttadır.” Fernando Sola- nas ve Octavio Getino'nun kaleme aldığı Üçüncü Bir Sinemaya Dair isimli manifesto bu tarihlerde

“

Gavras, bunu yaparken, ana akım içinde değerlendirip, televizyon satışı yapma ya da çok salonda vizyona girme gibi bir sonucu hedeflemez. Seyircinin, hisleriyle ilgilenir daha çok. Hikâyesi, bu türde anlatmanın gayretine düşer. 60'lı yılların sonundan itibaren hedeflediği, seyirciye bu biçimsel tercihle politik film izletme gayesidir.

yayımlanır. İkilinin yönetmenliğini yaptığı Kızgın Fırınların Saati, büyük gürültü koparır. Asıl olarak bu manifestonun önerdiği, içerikle birlikte, biçimde de devrimci olmaktır. Her ne kadar, o tarihlerde, bu manifestodan haberleri olmasa da, Osman Sembene, Miguel Littin, Jorge Sanjines ve Yılmaz Güney gibi yönetmenler bu akımın kapsamı içerisinde değerlendirilecek filmler yapar. Politik sinema olgusu, başka bir boyut kazanır. Başta Godard olmak üzere, politik sinemada biçim arayışları ayyuka çıkar, tartışmalara konu olur.

Aynı dönemde bir yönetmen daha film yapmaya başlar: Costa Gavras. İçerikte yine politik olay ve olgular odakta olur fakat –bu kez- biçim öncelikli değildir. Biçimsel olarak, daha çok ana akım sinemanın sıklıkla kullandığı gerilim janrı tercih edilir. Gavras, hikâyeyi yapısal olarak bir polisiye olay örgüsü üzerine kurarak –politik- gerilim sineması inşa eder. Metodik bağlamda, seyircinin alışık olduğunu bu türü kullanır. Seyirci, olay çözüme kavuşana değin gerim gerim gerilir. Tıpkı Hollywood kara filmlerinde de görülecek cinsten bir biçimdir bu. Gavras, bunu yaparken, ana akım içinde değerlendirip, televizyon satışı yapma ya da çok salonda vizyona girme gibi bir sonucu hedeflemez. Seyircinin, hisleriyle ilgilenir daha çok. Hikâyesi, bu türde anlatmanın gayretine düşer. 60'lı yılların sonundan itibaren hedeflediği, seyirciye bu biçimsel tercihle politik film izletme gayesidir.

Ayrıntı Yayınları'ndan Costa Gavras ve Politik Gerilim Sineması ismiyle çıkan, Dr. İpek Elif Atayman'ın kaleme aldığı kitap, Gavras sinemasını tüm bağlamlarıyla masaya yatırmaya çalışıyor. Evvela işe, sinemadaki türsel ayrımlardan bahsederek başlıyor. Gerilim sinemasının öncesini ve

Costa Gavras tarafından sahiplenilmesini inceledikten sonra, sinemanın teorik kısmına giriyor. Geçmiş yıllarda tartışılrsa da 60'lı yıllarda bir kalıba oturtulan Auteur kuramını Oscar ödülleri bağlamında (Gavras Z filmiyle bu ödülü alır) tartışan Atayman, Gavras sinemasının kimliğini yorumluyor.

Bazin ve Ayzenshtayn başta olmak üzere, sinema kuramcılarının teorik çalışmalarını G. Deleuze ve W. Benjamin gibi isimlerin felsefe ve sinema hususundaki düşünceleriyle karşılaştıran Atayman, başka yönetmenlerin yaptığı politik filmleri de ideolojik bağlamda inceliyor. Ken Loach, Oliver Stone gibi yönetmenler, Gavras sinemasını değerlendirmeden önce Atayman'ın son durakları oluyor. Bu sinemacıların üretimleriyle Gavras sineması arasındaki ilişki, "politik olarak film yapmak" bağlamında odaktaki tartışmalardan birini oluşturuyor.

Son bölümde, Gavras'ın yönetmenliğini yaptığı Z/Ölümsüz, İtiraf, Sıkıyönetim, Kayıp, Amen ve Müzik Kutusu filmlerini inceleyen Atayman, Gavras sinemasını tüm boyutlarıyla değerlendirmeye başlıyor. Bu bağlamda, Gavras'ın, Horkheimer, Erich Fromm ve Adorno'nun çalışmalarıyla şekillenen otoriteriyen kişilik kavramını birden çok kere ele aldığını söylüyor. Bu sendromda, "... hoşgörüsüzlük, otoriteye boyun eğme, milliyetçilik, kurallara körü körüne boğun eğme, dogmatikçilik, sevgi yerine kuvvet ilişkilerine değer verme, muhafazakârlık, gericilik, ayrımcı önyargı ve etno-sentrizm (belli bir etniğin üstünlüğü anlayışına bağlılık) gibi özellikler, dinamik bir organizasyon içinde birleşirler." (Adorno, 2010: 48) Gavras, bu kişilik biçimini, filmlerinde anti-kahramanlar üzerinden inşa eder. Hiç kuşku

“

Son bölümde, Gavras'ın yönetmenliğini yaptığı Z/Ölümsüz, İtiraf, Sıkıyönetim, Kayıp, Amen ve Müzik Kutusu filmlerini inceleyen Atayman, Gavras sinemasını tüm boyutlarıyla değerlendirmeye başlıyor. Bu bağlamda, Gavras'ın, Horkheimer, Erich Fromm ve Adorno'nun çalışmalarıyla şekillenen otoriteriyen kişilik kavramını birden çok kere ele aldığını söylüyor.

yok ki bu hususun, gerilim matematiğini diri tuttuğundan söz edebiliriz. Bu karakter biçiminin varlığı, seyircinin özdeşlik kurduğu “erdemli kişiyle” alışverişi kolaylaştırır. Ancak Gavras, Atayman’ın deyimiyle, “Aristotelesçi anlatım kurallarının en belirleyici olanına, sonunda seyirciyi rahatlatma şartına sırt çevirerek –kendi iddiasına göre- eleştirel, düşündürücü, gerçekçi bir politik gerilim sineması olma hakkına el koyabilmiştir.”

POLİTİK BİLİNÇ

Atayman, Gavras’ın –politik gerilim- sinemasıyla ilgili bir başka düşüncesi ise seyircinin az da olsa sinemaya bir politik bilinçle gelmesi arzusunda olduğudur. Ona göre, özellikle faşizmi, askeri darbeleri ve siyasal zorbalıkları bir ülke adı belirtmeden yapan Gavras’ın filmleri için seyircinin siyasetle ilişkisi olması elzemdir. Şili darbesini iyi kötü bilmeyen seyirciye kapalı gibidir bu sinema... Bu yolla hafızayı diri tutmaya çabalayan, bir direniş ve başkaldırı temsili olmaya yarayan Gavras sineması, politik önceliği odağına alır. Atayman, Gavras sinemasının bu devrimci özelliğini şu sözlerle aktarır: Hala yazılan, çizilen, birkaç bin satan gazeteler, bu külün altındaki ateşin sönmemesi için ciğerlerindeki havayı sonuna kadar üfleyip durmuyor mu? Bir gün tutuşacağını bildiği ateşi. Aevleneceğini bildiği.

Costa Gavras ve Politik Gerilim Sineması, İpek Elif Atayman, 96 syf., Ayrıntı Yayınları, 2019.

Türk kılığında Alman gazeteci: Burada sana yer yok

“Als ich ein Türke war (Ben bir Türk’ken)” başlığı bir kitapçada çarpıyor gözüme. Kitabın kapağı siyah bıyıklı bir erkeğin elinde sarışın bir adamın resmini tutarkenki fotoğrafı. İlk sayfaları karıştırdınca anlıyorum ki bu iki erkek de Alman gazeteci Gerhard Kromschöder’miş; biri kendisi, yani Alman, diğeri ise ‘Türkiyeli’ versiyonu... 1980’lerde Almanya’da Türkiyeli bir temizlik işçisi olmak ne anlama geliyordu?

Tuğçe Özbiçer

Eichborn dergisi tarafından basılan Als Ich Ein Türke War 1983 tarihli. O zamanlar Stern'de gazeteci olarak çşılan Gerhard Kromschröder, Frankfurt am Main'da, Almanların bir 'auslaender (yabancı)'ya nasıl davrandıklarını birebir deneyimlemek için bu çalışmayı gerçekleştirmiş. Tabii önce 'bir Türkiyeli' kılığına girmesi gerekmiş: Kara kaşlar, siyah bıyıklar, eski püskü bir takım elbise, renkli kravat ve kasket ile tamamlamış kostümünü.

1982'de Batı Almanya'da 4 milyon 667 göçmen yaşıyordu ve bunların yüzde 34'ü Türkiyeliydi. Gettolarda yaşamaya mahkum edilen işçilerin ve onların ailelerinin maruz bırakıldıkları ırkçılık, Gerhard Kromschröder'in bu çalışmasıyla ilk defa gündem oldu. Duvarlarında "Türken raus" (Türkler dışarı), banklarında "Nur für Deutsche" (Yalnızca Almanlar için) yazılmalarıyla Almanya, Yahudi soykırımını yalnızca 40 yıl geride bırakmıştı. Peki Kromschröder neler yaşıyor? Kendini nasıl hissediyor? Çalışması nasıl tepkiler alıyor?

'BU İNSANLAR OLMASAYDI, TÜM ŞEHİR HAVASIZLIKTAN BOĞULURDU'

1 hafta boyunca Türkiyeli diğer göçmenlerle temizlik işçiliğı yapan Kromschröder, her sabah 4'te uyanıyor ve 'Alman disiplini' ile tam 5'te işe koyuluyor. Zaman zaman sokakta farklı yaş gruplarından erkekler tarafından hem sözlü hem de fiziksel tacize uğrayan Kromschröder şöyle anlatıyor deneyimlerini: Kahvaltılarımızı, üzerinden arabalar geçen bir köprünün altındaki, havasız, pis bir depoda yapıyoruz. Burada bir masa ve 4 sandalye var. Bizim bölgedeki diğer Türkiyeli işçilerle burada bir araya geliyoruz. Altından metro, üzerinden

“

1 hafta boyunca Türkiyeli diğer göçmenlerle temizlik işçiliğı yapan Kromschröder, her sabah 4'te uyanıyor ve 'Alman disiplini' ile tam 5'te işe koyuluyor. Zaman zaman sokakta farklı yaş gruplarından erkekler tarafından hem sözlü hem de fiziksel tacize uğrayan Kromschröder şöyle anlatıyor deneyimlerini: Kahvaltılarımızı, üzerinden arabalar geçen bir köprünün altındaki, havasız, pis bir depoda yapıyoruz. Burada bir masa ve 4 sandalye var. Bizim bölgedeki diğer Türkiyeli işçilerle burada bir araya geliyoruz...

“

Bir kez daha genç kadınla konuşmaya çalışıyor ve Udo isimli erkek garson, Kromschröder'i kravatından tutup, "Her yer rezerve. Burada sana yer yok. Senin gibi Kanake (Almanca'da göçmenleri aşağılamak için kullanılan bir sözcük)'lere ihtiyacımız yok. Şimdi toz ol yoksa sana gününü gösteririm!", diyor tehditkar bir şekilde.

arabalar geçen bu gürültülü ve camsız yerde, bazen nefes almak için yaya yoluna açılan kapıyı açıyoruz. Bizi kontrol eden Alman şefimiz hemen oracıkta bitiyor, bizi bir güzel azarladıktan sonra kapıyı hızlıca kapıyor. Yoldan geçenler, pislik içindeki bizleri görüp rahatsız olabilirler...

1983'te Frankfurt'ta çalışan temizlik işçilerinin yüzde 95'i göçmen. Schröder, "Bu insanlar olmasaydı tüm şehir havasızlıktan boğulurdu", diyor.

BİR CAFE'YE OTURAN KROMSCHRÖDER'E TEPKİ: BURADA SANA YER YOK!

Şehri, Almanların sürekli 'yeterli düzeyde entegrasyon gösteremedikleri' için topa tutukları Türkiyelilerden biri olarak deneyimlemeye devam ediyor. İlk durağı "Opern" isimli bir cafe. Kendisini görüp "Bak, işte Doğulu geliyor," diyerek, onu birbirlerine 'egzotik bir cisim veya hayvan' gibi işaret eden çalışanlara gülümседikten sonra, cafede bir masaya oturuyor. Yanına gelen genç kadın garson neredeyse bomboş olan cafede, 'rezervasyonu olup olmadığını' soruyor ona. Daha sonra ise defalarca garsonlara sipariş vermeye çalışsa da, teker teker herkes yok sayıyor onu; "Oturduğum yer aslında boş. Ben görünmezim. Camdan bir adam! Varlığımı kanıtlayacak bir delil peşindeyim şimdi: Çılgılık atsam ya da önümdeki masayı duvara fırlatsam?", sözleriyle anlatıyor hislerini.

Bir kez daha genç kadınla konuşmaya çalışıyor ve Udo isimli erkek garson, Kromschröder'i kravatından tutup, "Her yer rezerve. Burada sana yer yok. Senin gibi Kanake (Almanca'da göçmenleri aşağılamak için kullanılan bir sözcük)'lere ihtiyacımız yok. Şimdi toz ol yoksa sana gününü gösteririm!", diyor tehditkar bir

“

Kitabın bir kısmı ise yayımlandıktan sonra okuyuculardan gelen yorumlara ayrılmış. Helga ve Erwin adlı okuyucular “Hemen ayrımcılığın yapıldığı bu mekanları boykot edeceğiz”, diye yazıyorlar. Almanya’dan 1938’de Amerika’ya taşınmış bir Yahudi ise şöyle diyor “Öğrencilik yıllarımda maruz bırakıldığım acı muameleyi tekrar okuyorum.

şekilde. Aynı şekilde bir gece kulübüne, başka bir bara girmeye çalışan Kromschöder’in karşılaştığı tepki hep aynı. Etrafında onunla beraber bu dökümantasyonu hazırlayan Alman fotoğrafçıları ise her yere kolaylıkla girebiliyorlar ve çalışanlar tarafından hoşgörü ile karşılanıyorlar.

‘LANET OLAŞI TÜRK, ÖLDÜRECEĞİM SENİ!’

Bir durakta tramvay bekleyen Kromschöder’in boğazına aniden yoldan geçen biri sarılıyor: Lanet olaşı Türk, öldüreğim seni! Tramvay gelene kadar ise, duvara yapıştırdığı gazeteciye bırakmıyor. Sıklıkla fiziksel şiddetin de yer aldığı durumlarda dahi, etraftakilerin tepkisizliği ise gerçekten çarpıcı. Almanların “Bana dokunmayan yılan bin yaşasın” cılığı her daim orada var olmaya devam ediyor. Tıpkı günümüzdeki gibi...

Kitabın bir kısmı ise yayımlandıktan sonra okuyuculardan gelen yorumlara ayrılmış. Helga ve Erwin adlı okuyucular “Hemen ayrımcılığın yapıldığı bu mekanları boykot edeceğiz”, diye yazıyorlar. Almanya’dan 1938’de Amerika’ya taşınmış bir Yahudi ise şöyle diyor “Öğrencilik yıllarımda maruz bırakıldığım acı muameleyi tekrar okuyorum. O zamanlar bize yapılanların bugün Türkiyelilere yapılandan bir farkı yok.” Almanya’da yaşayan Türkiyeli biri ise ‘kendilerinin kafeleri temizlediklerinden fakat aynı kafelerde bir kahve içmeye hakları olmadıklarından’ yakınıyor.

BİR OKURUN YORUMU: ŞİMDİ DE TÜRKİYE’YE GİDİN VE KÜRT KILIGINA GİRİN

Kromschöder’a gönderilen mektuplar arasında

Deney sırasında ‘kendilerini aşağılanmış hissettiklerini’ söyleyen çocukların sınıf öğretmeni ise “Artık kimse Türkiyelilerle ilgili ırkçı şakaları yapmıyor”, diye anlatıyor değişimi. Almanların ‘göçmen şakaları’ meşhurdur bilirsiniz. Başta Türkiyeliler, Yahudiler, Polonyalılar olmak üzere, neredeyse tüm halklara dair önyargılarını, nefret söylemi ve derin bir ırkçılık temelinde dile getirme geleneği günümüzde de devam ediyor.

olumlu olumsuz birçok görüş var. Bir tanesi ise özellikle dikkat çekici. Alman bir okuyucu gazeteciye ‘bu haberinizden sonra gidin de şimdi Türkiye’de bir Kürt gibi giyinerek dolaşın’ önerisinde bulunuyor. Günün sonunda her devletin kendi ‘azınlığını’ yarattığı çarpık düzenlere yerleşen ırkçılık, ayrımcılığa ve nefret suçlarına dönüşmeye devam ediyor.

Kitabın Almanya’da ses getirmesinden sonra, Köln’deki bir okulda, çocuklar kendi tercihleriyle Kromschöder’e ulaşıyorlar ve ‘onun deneyimi yaşamak istediklerini’ söylüyorlar. 13 yaşındaki Alman çocuklar da, eski püskü kıyafetler, siyah saçları açık halde veya başörtüleriyle Köln sokaklarında şimdi. Türkiyeli kılığındaki grup, girdikleri her mağazada Almanlar tarafından hırsızlıkla suçlanıyor: “Hey Ali, sakın hiçbir şeye dokunayım” deme!” Sonja ve Kerstin adlı öğrenciler, 2 Alman Mark’ına 8 kestane alabilirken, hemen yanlarındaki diğer Alman müşteriye aynı paraya 16 kestane veriliyor.

AYRIMCILIĞIN TEMELİNDE ALMAN MİZAHİ: IRKÇI ŞAKALAR

Deney sırasında ‘kendilerini aşağılanmış hissettiklerini’ söyleyen çocukların sınıf öğretmeni ise “Artık kimse Türkiyelilerle ilgili ırkçı şakaları yapmıyor”, diye anlatıyor değişimi. Almanların ‘göçmen şakaları’ meşhurdur bilirsiniz. Başta Türkiyeliler, Yahudiler, Polonyalılar olmak üzere, neredeyse tüm halklara dair önyargılarını, nefret söylemi ve derin bir ırkçılık temelinde dile getirme geleneği günümüzde de devam ediyor. İlkokullarda ve liselerde, hala yapılan ‘şaka’lara kitapta da yer verilmiş. En korkunçlarından birkaçına bakalım:

*Yahudiler ve Türkler arasındaki fark nedir? – Yahudiler (soykırım) çoktan geride bıraktılar.

*Türkler gökyüzüne nasıl yükselir? – Bacadan.

*Çöp kutuları neden kırmızı ve sarıya boyandı? – Türkler de McDonalds'tan yemek yediklerini sanabilsinler diye.

*Köyümüzün girişindeki lambaya bir Türk asmak ne anlama gelir? – Köyümüzün daha da güzelleştiği.

*Bir ekmekle bir Türk arasındaki fark nedir? – Ekmek fırına atıldığında bağırır.

Günümüzde ise benzer şakaların kurban halkı zaman zaman değişiyor, Almanya'da Suriyelilere, Türkiye'de Kürtlere, Ermenilere, Rumlara ya da Romanlara kayıyor... Sistemik ayrımcılık, henüz çocuk akıllarda bu şekilde yer ediyor.

Kromschöder'in tüm bu çalışma sırasında yanında olan fotoğrafçıların çıkardıkları iş gerçekten inanılmaz. Batılı toplumların asla 'faşist' veya 'ırkçı' ya da 'nazi' olarak adlandıramadığı, yalnızca 'sağ', 'aşırı sağ', 'biraz daha sağ', 'tamam bu bayağı sağmış!' diyebildikleri siyasi partiler yükselişe geçerken, keşke bu kitap yeniden basılsa ve okunsa... Devletlerin, medyanın 'desteğiyle', 'kötü giden her şey'den sorumlu tuttıkları, imkansızlıklar veya savaş gibi nedenlerle evlerini terk etmek zorunda kalmış bu insanların haklarını yemenin bu kadar kolay olmadığı günler için hep beraber mücadele etmeliyiz...

“

Kromschöder'in tüm bu çalışma sırasında yanında olan fotoğrafçıların çıkardıkları iş gerçekten inanılmaz. Batılı toplumların asla 'faşist' veya 'ırkçı' ya da 'nazi' olarak adlandıramadığı, yalnızca 'sağ', 'aşırı sağ', 'biraz daha sağ', 'tamam bu bayağı sağmış!' diyebildikleri siyasi partiler yükselişe geçerken, keşke bu kitap yeniden basılsa ve okunsa...

ETKİNLİK

**TARLA
KUŞUYDU
JULIET**

30 Ocak 2020
Saat: 20:30
UNIQ Box,
İstanbul

**GÜNEYLİ
BAYAN**

05 Şubat 2020
Saat: 20:00
Duru Ataşehir Ana
Sahne,
İstanbul

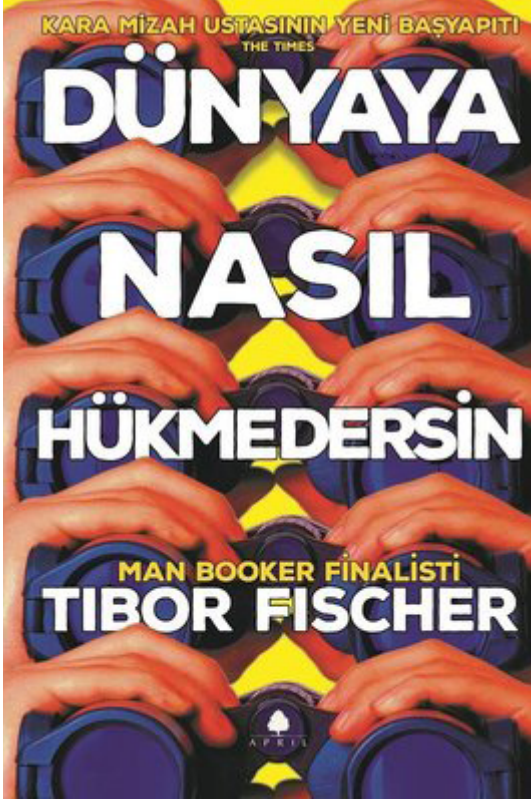
**GET CLOSER
WITH BOB
MOSES**

08 Şubat 2020
Saat: 19:30
Binbirdirek Sarnıcı,
İstanbul

**ANLAŞILMAZ
KONUŞMALAR**

18 Şubat 2020
Saat: 20:00
Beşiktaş Belediyesi
Akatlar Kültür
Merkezi,
İstanbul

YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR

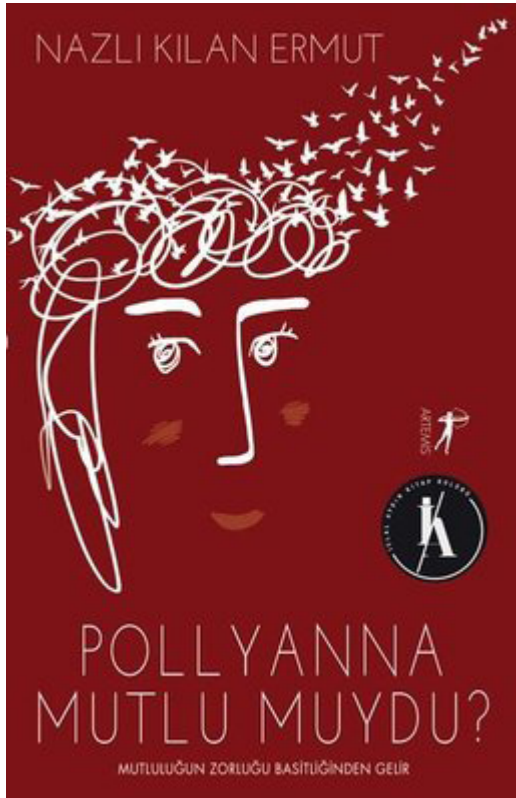
Dünyaya Nasıl Hükmedersin

Yazar: Tibor Fischer

Çevirmen: Aysun Babacan

Yayınevi: April Yayıncılık

Sayfa Sayısı : 240

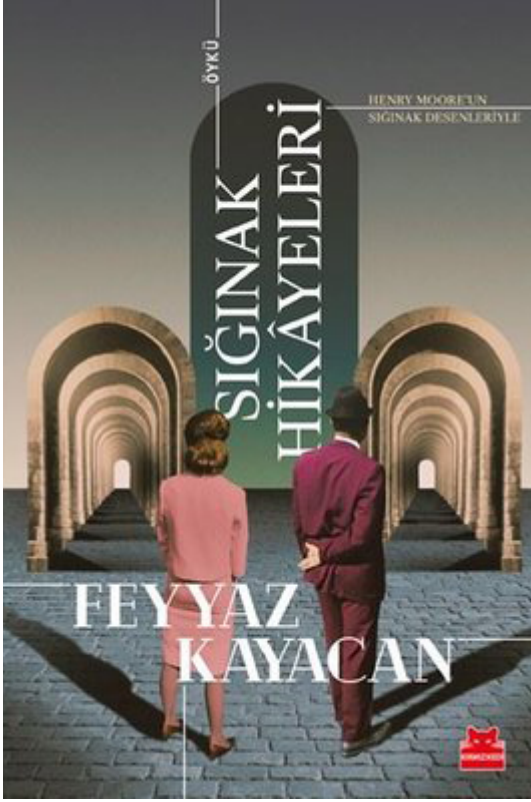
Pollyanna Mutlu Muydu

Yazar: Nazlı Kilan Ermut

Yayınevi: Artemis Yayınları

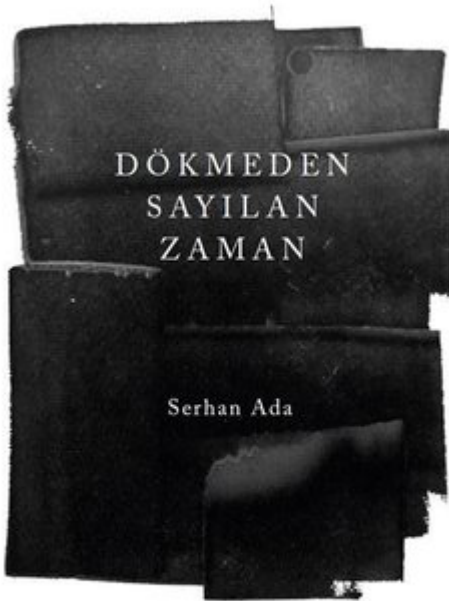
Sayfa Sayısı: 275

YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR

Sığınak Hikayeleri

Yazar: Feyyaz Kayacan
Yayınevi: Kırmızı Kedi
Sayfa Sayısı : 96

Dökmeden Sayılan Zaman

Yazar: Serhan Ada
Yayınevi: Everest Yayınları
Sayfa Sayısı: 88

YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR

Türkiye Solunda Osmanlı Toplum Yapısı Tartışmaları 1960-1980

Yazar: **Halil Akkurt**
Yayınevi: **İmge Kitabevi**
Sayfa Sayısı : **249**

Yalnızım İnsanla Geçmiyor

Yazar: **Can Binali Aydın**
Yayınevi: **Everest Yayınları**
Sayfa Sayısı: **120**

YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR

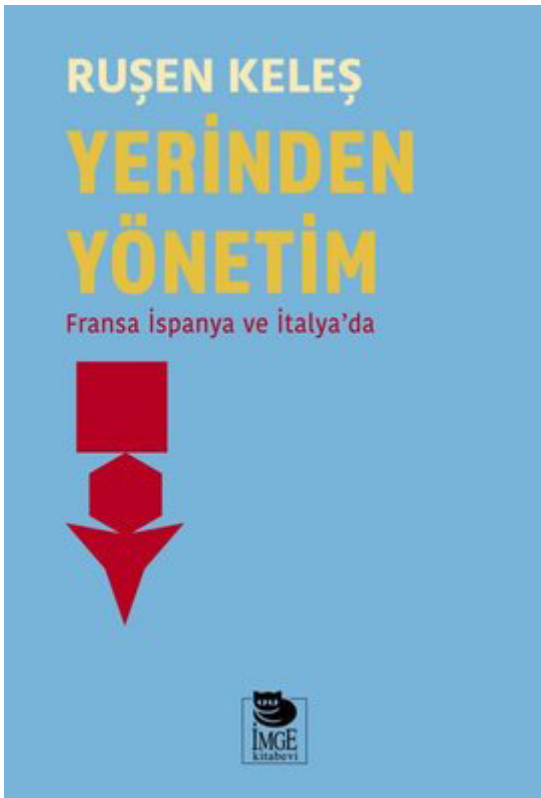

Memleket ve Gül

Yazar: **İbrahim Karaca**

Yayınevi: **Ayrıntı Yayınları**

Sayfa Sayısı : **432**

Yerinden Yönetim-Fransa İspanya ve İtalya'da

Yazar: **Ruşen Keleş**

Yayınevi: : **İmge Kitabevi**

Sayfa Sayısı: **205**

YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR

MARIO LEVİ

Bu Salı ve Her Salı

ŞİŞLİ

GÖRDÜKLERİMİZ GÖREMEDİKLERİMİZ -2-

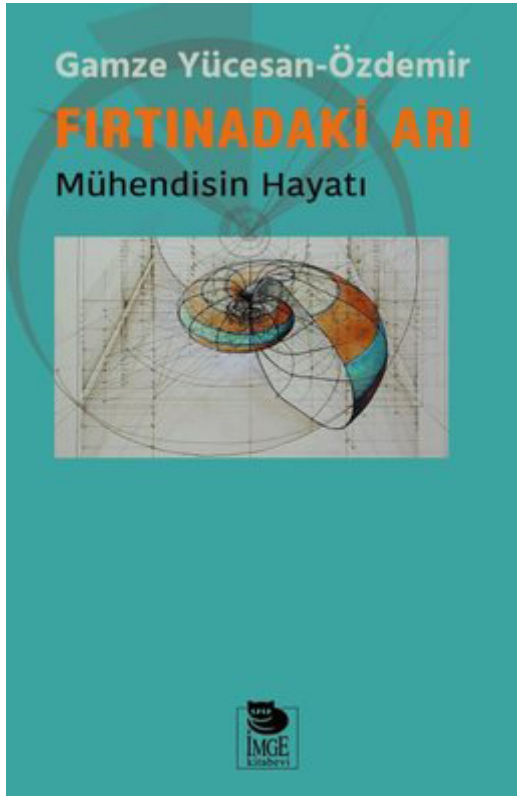
§

Bu Salı ve Her Salı Şişli-Gördüklerimiz Göremediklerimiz 2

Yazar: Mario Levi

Yayınevi: Everest Yayınları

Sayfa Sayısı : 248

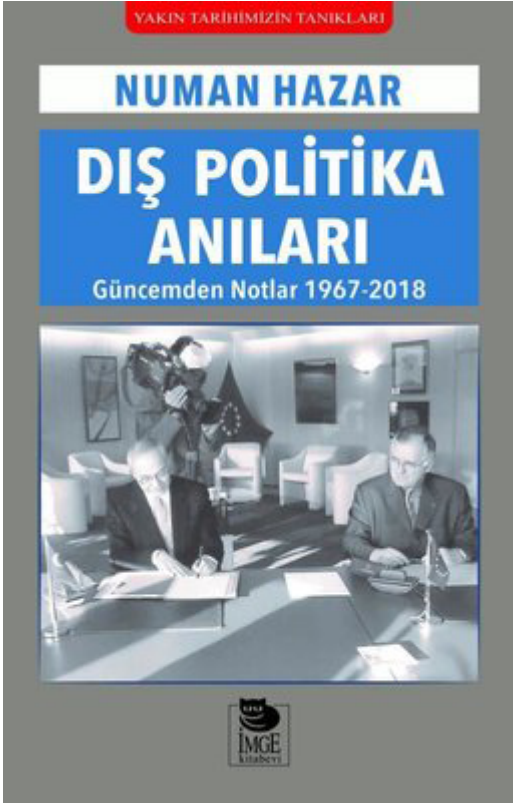
Fırtınadaki Arı-Mühendisin Hayatı

Yazar: Gamze Yücesan Özdemir

Yayınevi: İmge Kitabevi

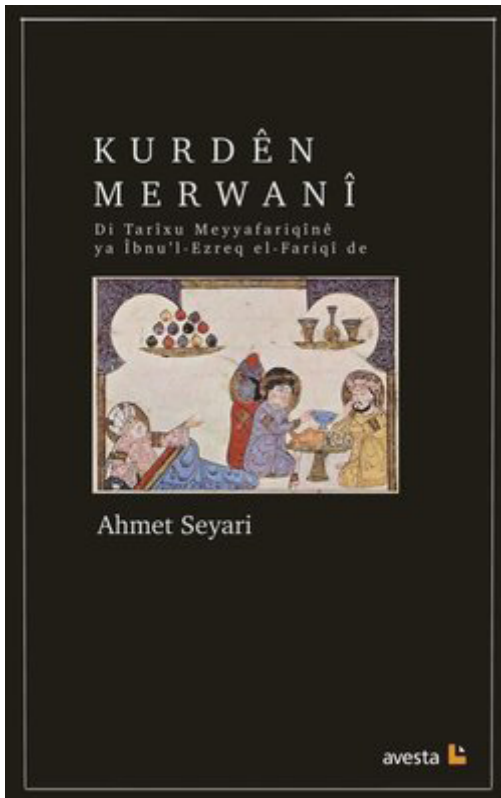
Sayfa Sayısı: 248

YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR

Dış Politika Anıları-Güncemden Notlar 1967-2018

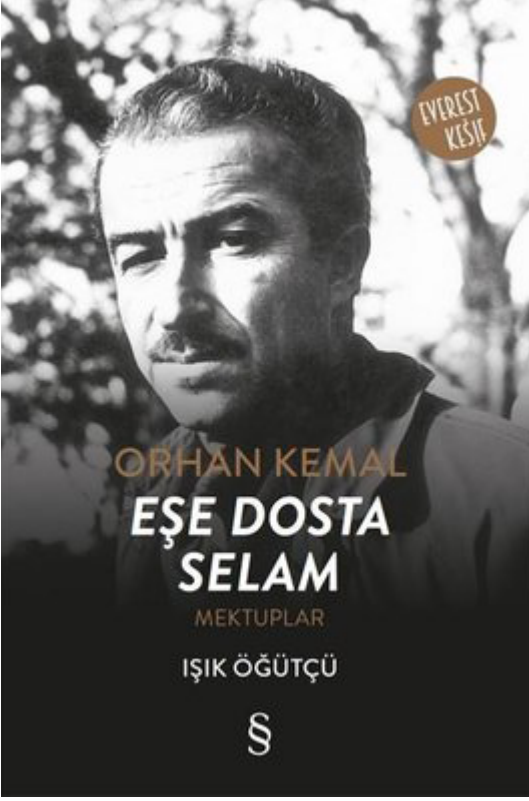
Yazar: Numan Hazar
Yayınevi: İmge Kitabevi
Sayfa Sayısı : 608

Kurden Merwani

Yazar: Ahmet Seyari
Yayınevi: Avesta Yayınları
Sayfa Sayısı: 136

YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR

Orhan Kemal Eşe Dosta Selam-Mektuplar

Yazar: Işık Öğütçü

Yayınevi: Everest Yayınları

Sayfa Sayısı : 520

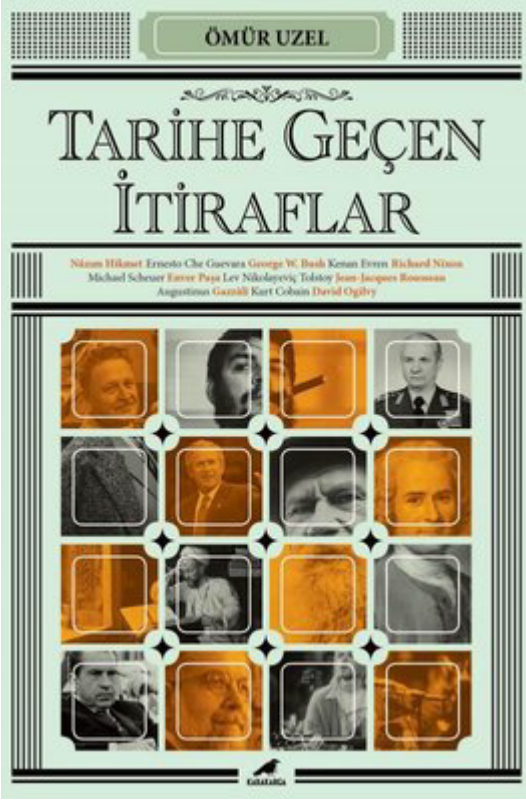
Edebiyatı Patı İzleri

Hazırlayan: Damla Yazıcı

Yayınevi: Karakarga

Sayfa Sayısı: 112

YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR

Tarihe Geçen İtiraf

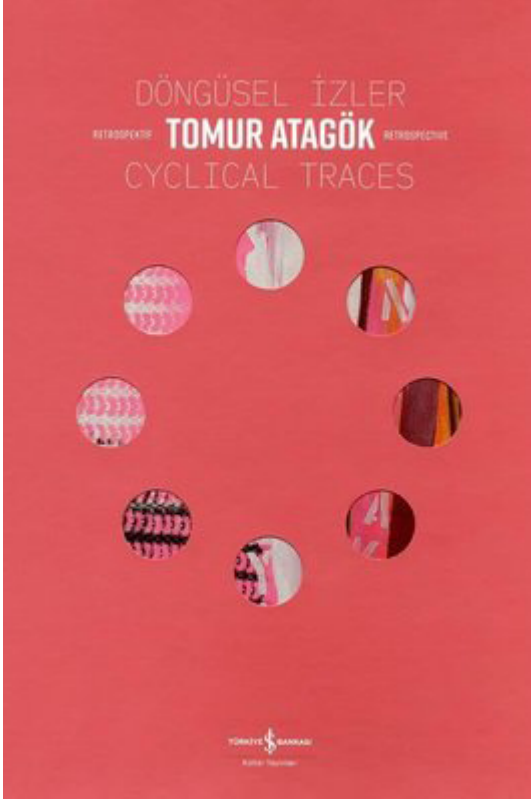
Yazar: **Ömür Uzel**
Yayınevi: **Karakarga**
Sayfa Sayısı : **152**

Giysiler Ne Anlatır?

Yazar: **Seda Yılmaz**
Yayınevi: **Mundi**
Sayfa Sayısı: **168**

YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR

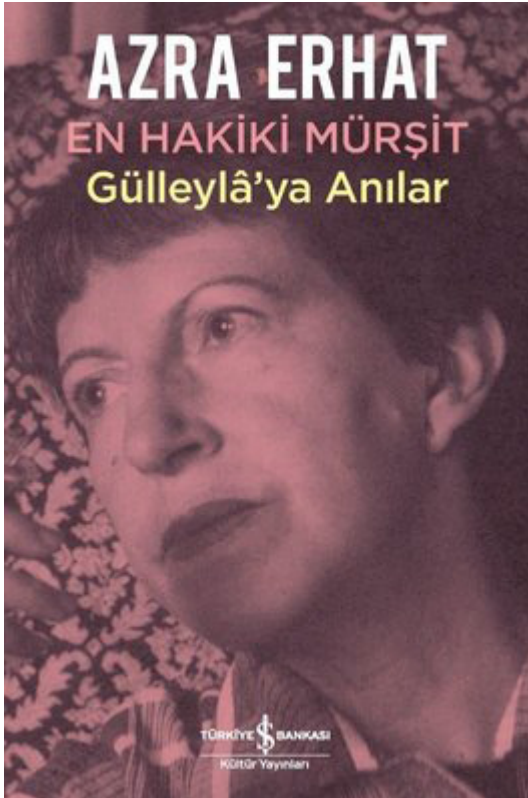

Döngüsel İzler-Cyclical Traces

Yazar: Tomur Atagök

Yayınevi: İş Bankası Kültür Yayınları

Sayfa Sayısı : 152

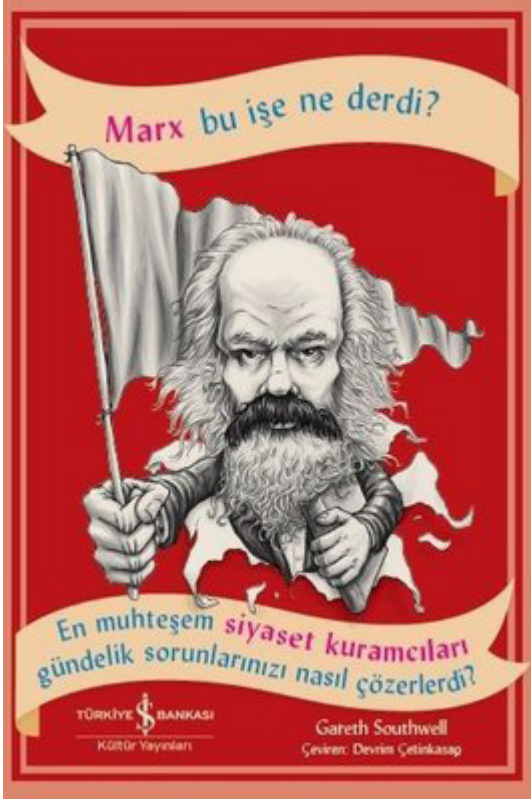
En Hakiki Mürşit-Gülleyla'ya Anılar

Yazar: Azra Erhat

Yayınevi: İş Bankası Kültür Yayınları

Sayfa Sayısı: 224

YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR

Marx Bu İşe Ne Derdi?

Yazar: Gareth Southwell

Çevirmen: Devrim Çetinkasap

Yayınevi: İş Bankası Kültür Yayınları

Sayfa Sayısı : 192

İşte Budur Benim Adım

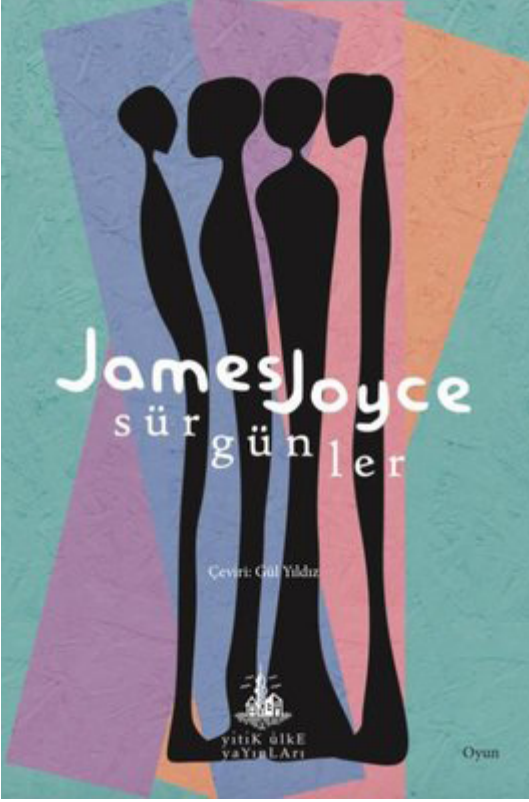
Yazar: Adonis

Çevirmen: Mehmet Hakkı Suçin

Yayınevi: Everest Yayınları

Sayfa Sayısı: 88

YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR

Sürgünler

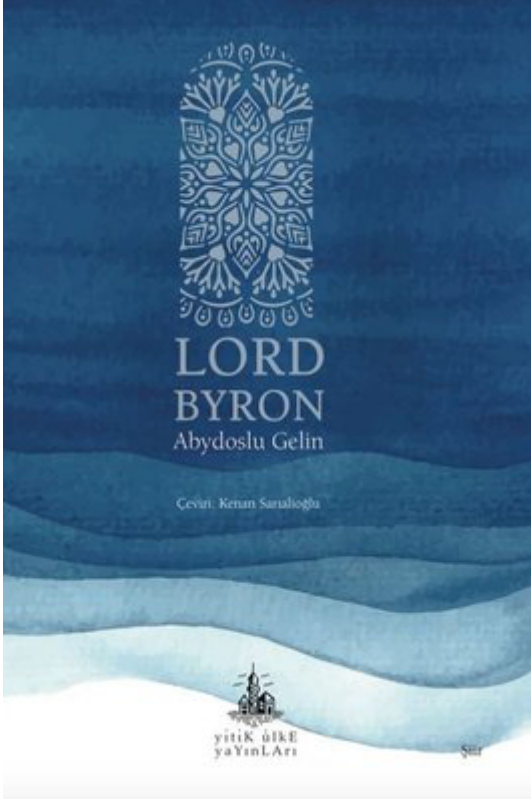
Yazar: **James Joyce**
Çevirmen: **Gül Yıldız**
Yayınevi: **Yitik Ülke Yayınları**
Sayfa Sayısı : **154**

Müzik Sosyolojisi

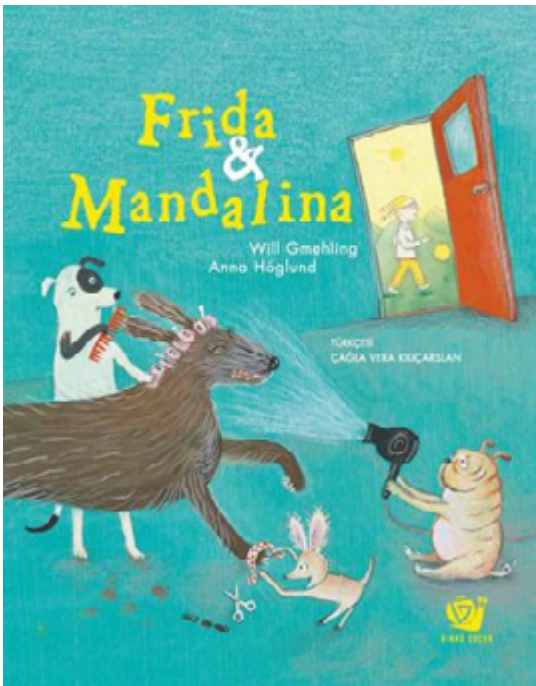
Yazar: **Güneş Ayas**
Yayınevi: **İthaki Yayınları**
Sayfa Sayısı: **352**

YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR

Abydoslu Gelin

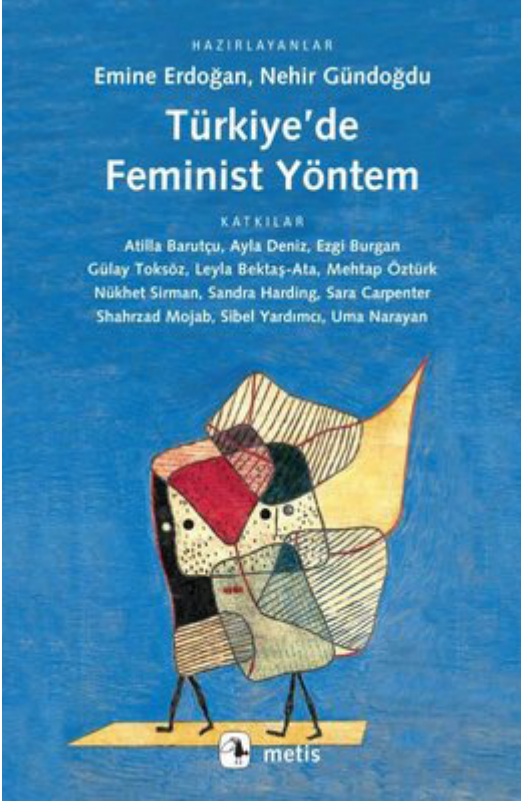
Yazar: **Lord Byron**
 Çevirmen: **Kenan Sarıalioğlu**
 Yayınevi: **Yitik Ülke Yayınları**
 Sayfa Sayısı : **88**

Frida ve Mandalina

Yazar: **Will Gmehling**
 Yayınevi: **Ginko Çocuk**
 Sayfa Sayısı: **28**

YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR

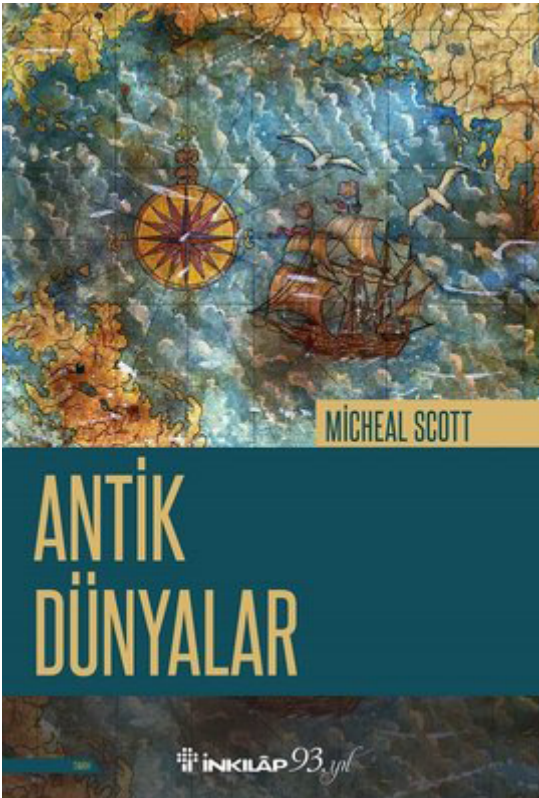

Türkiye'de Feminist Yöntem

Yazar: Kolektif

Yayınevi: Metis Yayıncılık

Sayfa Sayısı : 344

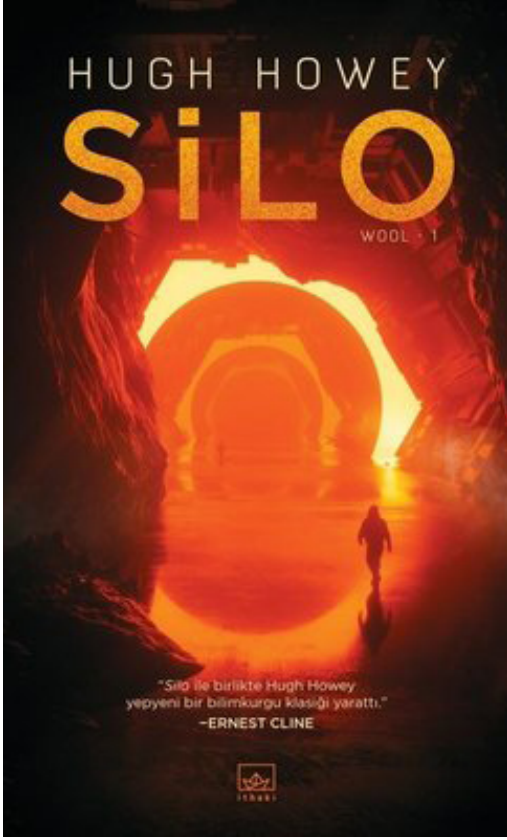
Antik Dünyalar

Yazar: Michael Scott

Yayınevi: İnkılap Kitabevi

Sayfa Sayısı: 400

YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR

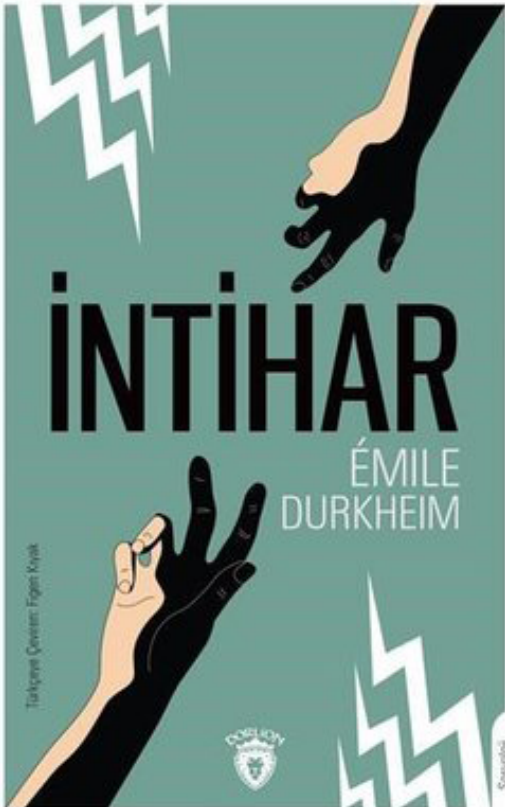

Silo-Wool Serisi 1.Kitap

Yazar: **Hugh Howey**

Yayınevi: **İthaki Yayınları**

Sayfa Sayısı : **392**

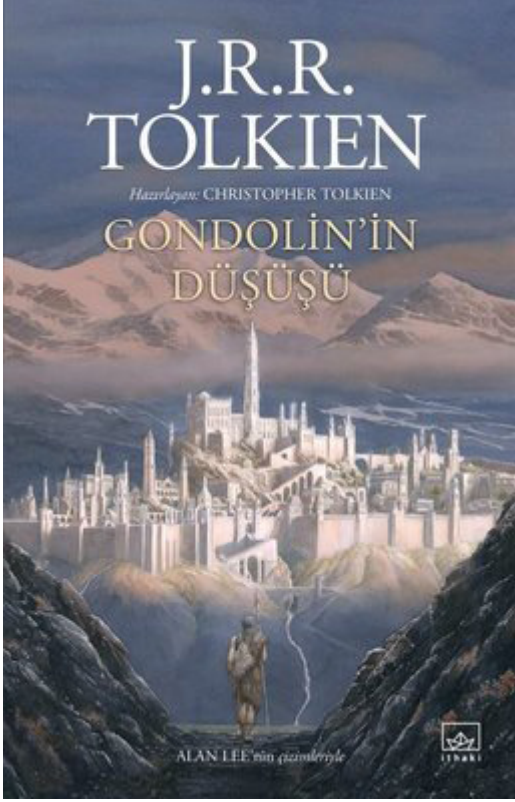
İntihar

Yazar: **Emile Durkheim**

Yayınevi: **Dorlion Yayınevi**

Sayfa Sayısı: **400**

YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR

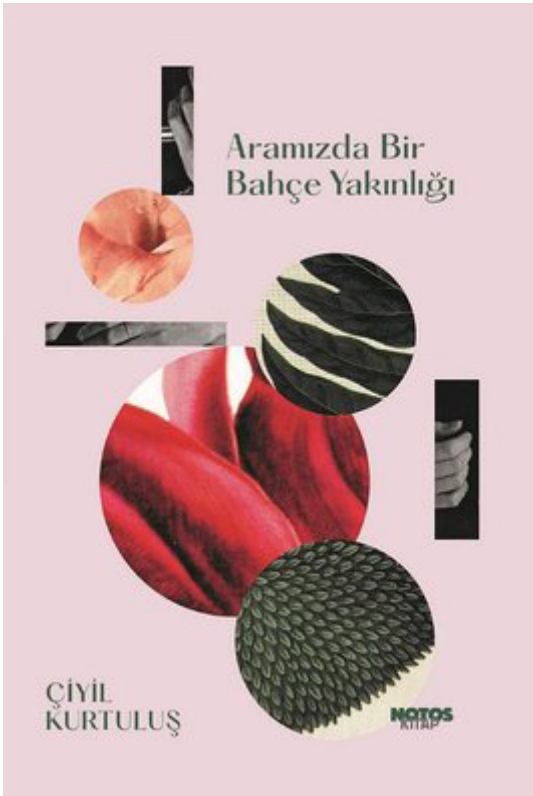

Gondolin'in Düşüşü

Yazar: J.R.R. Tolkien

Yayınevi: İthaki Yayınları

Sayfa Sayısı : 208

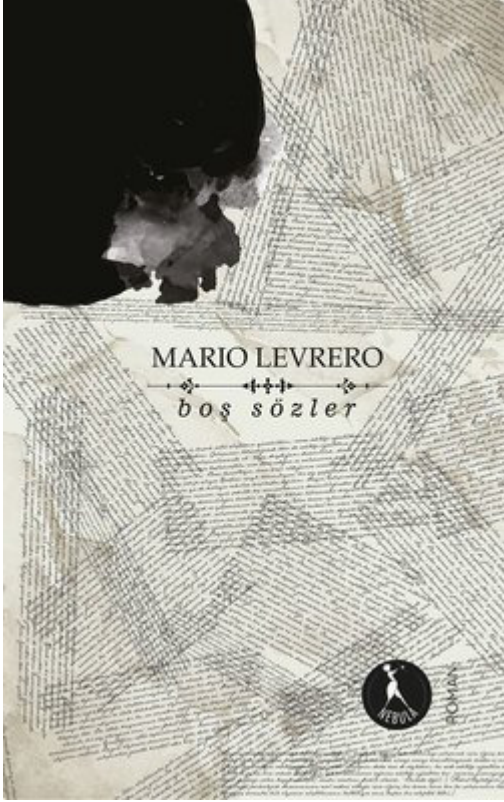
Aramızda Bir Bahçe Yakınlığı

Yazar: Çiyil Kurtuluş

Yayınevi: Notos Kitap

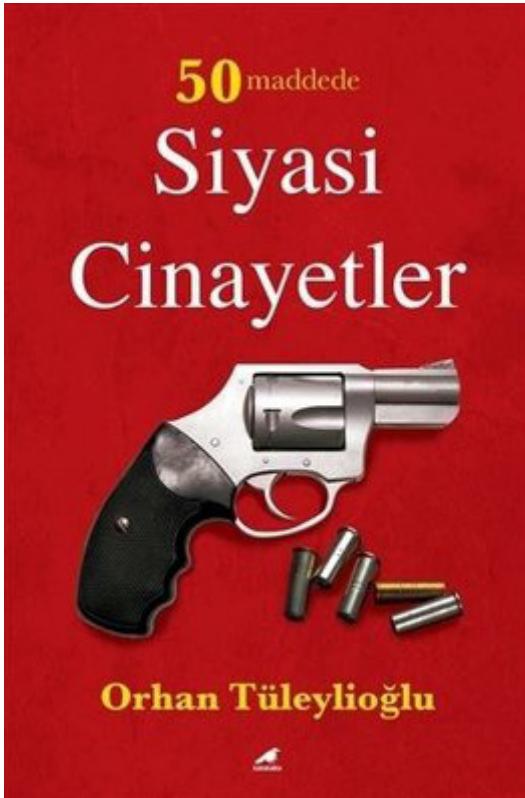
Sayfa Sayısı: 148

YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR

Boş Sözler

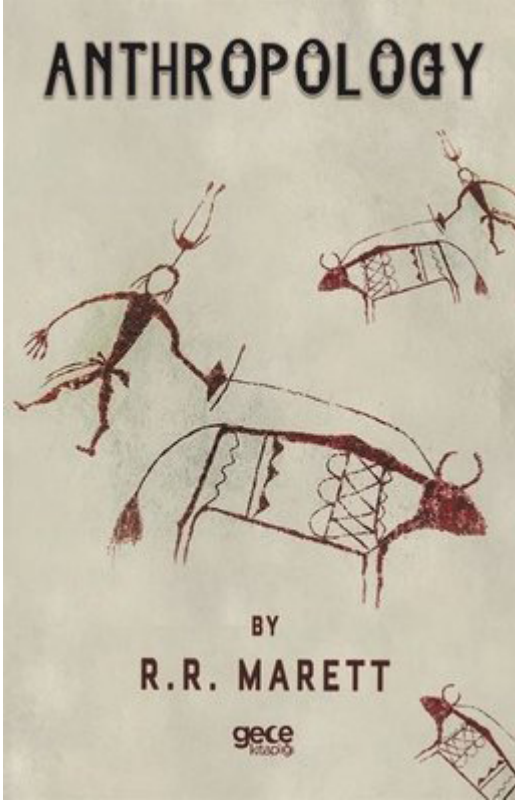
Yazar: **Mario Levrero**
 Çevirmen: **Başak Güntekin**
 Yayınevi: **Nebula Kitap**
 Sayfa Sayısı : 128

50 Maddede Siyasi Cinayetler

Yazar: **Orhan Tüleylioğlu**
 Yayınevi: **Karakarga**
 Sayfa Sayısı: 296

YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR

Anthropology

Yazar: R.R. Marett
Yayınevi: Gece Kitaplığı
Sayfa Sayısı : 171

Beyaz ve Siyah

Yazar: Eugene Ionesco
Yayınevi: Yapı Kredi Yayınları
Sayfa Sayısı: 72

ÇOK SATAN KİTAPLAR**EDEBİYAT****1. Şeker Portakalı**

Jose Mauro De Vasconcelos, Can Yayınları

2. 1984

George Orwell, Can Yayınları

3. Suç ve Ceza

Fyodor Mihayloviç Dostoyevski, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları

4. Simyacı

Paulo Coelho, Can Yayınları

5. Sineklerin Tanrısı

William Golding, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları

6. Leylan

Selahattin Demirtaş, Dipnot Yayınları

7. Cesur Yeni Dünya

Aldous Huxley, İthaki Yayınları

8. İçimizdeki Şeytan

Sabahattin Ali, Yapı Kredi Yayınları

9. Körlük

Jose Saramago, Kırmızı Kedi

10. Fahrenheit 451

Ray Bradbury, İthaki Yayınları

11. Altıncı Koşuş

Anton Çehov, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları

12. Bilinmeyen Bir Kadının Mektubu

Stefan Zweig, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları

13. Yabancı

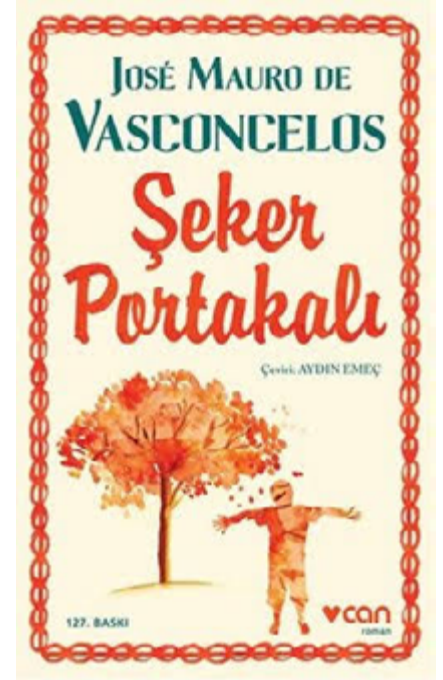
Albert Camus, Can Yayınları

14. Aşkımız Eski Bir Roman

Ahmet Ümit, Yapı Kredi Yayınları

15. Olağanüstü Bir Gece

Stefan Zweig, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları

ÇOK SATAN KİTAPLAR**EDEBİYAT DIŐI**

1. Bir Ömür Nasıl Yaşanır?
Hayatta Doğru Seçimler İçin Öneriler
İlber Ortaylı, Kronik Kitap

2. Kara Kutu
Soner Yalçın, Kırmızı Kedi

3. İrade Terbiyesi
Jules Payot, Ediz Yayınevi

4. Momo
Michael Ende, Pegasus Yayınları

5. Tüfek, Mikrop ve Çelik
Jared Diamond, Pegasus Yayınları

6. İstanbul'dan Sayfalar
İlber Ortaylı, Kronik Kitap

7. Dar Koridor
Daron Acemođlu, James A. Robinson, Dođan Kitap

8. Dervişin Teselli Koleksiyonu
Dođu'dan Batı'dan 99 Teselli
Mecit Ömür Öztürk, Hayy Kitap

9.İnsanın Anlam Arayışı
Viktor Emil Frankl, Okyanus Yayınları

10. İçimdeki Müzik
Sharon M. Draper, Timaş Genç

11.Hayata Dön
Gülseren Budayıcıoğlu, Remzi Kitabevi

12. İyi Hissetmek
David Burns, Psikonet Yayınları

13. Gerçek Tıp-Yitik Şifanın İzinde
Aidin Salih, Yitik Şifa

14. Bağlanma Günlüğü
Hatice Kübra Tongar, Hayy Kitap

15. Bağırmayan Anneler
Hatice Kübra Tongar, Hayy Kitap

